

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות יג.

עין משפט גזר מצוה

נא א מיי פיו מהלכות יבום הלכה כה טושיע אה"ע סימן קעג סעי' ו:
 נב ב מיי שם הלכה יב טושיע אה"ע סעי' ט:
 סעיף ג:

תורה אור השלם
 1. וְאִשָּׁה אֶל אַחֶיהָ לֹא תִקַּח לְצַר לְגַלּוֹת עֲרֻקָהּ עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: וְיִקְרָא יָח יח

תוס' חד מקמאי

מחזיר גרושתו כולן מותרות: בתני' ב"ש מכשירין ובי"ה פוסלין לכהונה ובבבליה לפסול להיה דכתוב בת כהן כי תהיה לאיש וד' (במחומה) אינו דין שאסורה בכהונה והכי אי' כפי' אלמנה לכהן גדול והתם אסוק' דוד אצלו מעיקרא בעי' לאפקוק מחזיר גרושתו דלאו דו מתקמא ולא פסלה לא לתרומה ולא לכהונה דהא פסול כהונה מתרומה קאמי' אבל בחיבי כריתות אצ"ג דלאו דו מעיקרא הוה פסלה לתרומה ולכהונה מקי"ו וה"ג אמרין בשלהי פרקין נהי נמי דעשו והאי' יהושע אין ממזר מחיבי כריתות ומאי מפסלא. (א) והלכה כב"ה נהי דממוד לא הוי פגום מיהא הוי דאתי בקי"ו מאלמנה ולא פריך מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת כדפרקי' בהא מחזיר גרושתו ושי"מ דבחיבי כריתות הוי עצמה מתחללת ואע"ג דלאו דו מעיקרא הוה:

(א) נראה דל"ל ומאי מפסלא אפי' אם הלכה כב"ה.

(א) רב זביד אמר אין בנים בלא סימנים. אומר ר"י דלר"ק לפרש דאין עיבור זנים של קיימא מצי להיות בלא סימנים ומיהו זמנין אמו מדפרקי' וניבדוק וכן אלף למ"ד אין חוששין מאי איכא למימר ואם אין זנים כלל בלא סימנים ודאי נשרו וגם לשון חוששין נמי משמע דליכא אלא חששא בעלמא ולא שודאי נשרו ומשום דלא שכיח עיבור בלא סימנים לא מצינו חמתו ממאנת דחוששים לסימנים כדמסיק ואולי ולהכי קאמר נמי רבה בר יוחאי תוך הזמן הזה היא מתה ועוברת ממ אע"פ דפעמים היה כיון דלא שכיח וצרייתא דרז צידי דנקט שמא תמות בצביל מיעוט ואע"ג דרבה צביל ליואי לא מצינו למינקט שמה בצביל מיעוטא וא"ת ומניין לו לגמרא דרז זביד לא זעי למימר דאין זנים כלל בלא סימנים כדמשמע במילתיה וי"ל דאם אין זנים כלל בלא סימנים זא למימר א"כ במאי אמתא לפלוגי אדרב ספרא כיון דלדידה נמי אין זנים כלל בלא סימנים כמו לרז ספרא אלף ודאי אמתא למימר דאין הצנים סימן גדולת אלף השערות וכי ליכא שערות לא מחזיקין לה ודאי גדולה ולהכי פריך ולצדוק ומשני חוששין שמה נשרו וחוששין לה בספק גדולה לענין חליה וקדושין דאורייתא ולענין עונשין ומילי טובא וצקונטרס פי' לסדר רז זביד דמוך הזמן כלאחר הזמן דלא כלכלת נראה לר"י דבעלמא מודה רז זביד דמוך הזמן כלפני הזמן ושאי הכא דע"י זנים חשבינן לסימנים כאלו הם לאחר זמן כדפרישית נמי לרז ספרא: **משום** עזר לידה חיישינן. וא"ת כיון דאין זנים בלא סימנים משעת העיבור צדוק קמי לידה ואי ליכא סימנים ליכא לידה שמה נשרו דלכתי לא זא זער לידה וי"ל דלאו דוקא נקט זער לידה דה"ה נמי דמשום זער עיבור חיישינן שמה נשרו ולא נקט זער לידה אלא משום דלכתי ליה וצדוק את החמות כדי למאן דהיינו אחר לידה להכי נקט זער לידה וה"ה

ואין זנים בלא סימנים. והיוולדת צקטנות חוקה הציאה סימנים ומשהציאה סימנים בתוך צ"ב לא תמאן דהני סימנים גמורים ינהו דק"ל לרז זביד מוך זמן כלאחר זמן לענין סימן ולא אמרינן שומא יניהו: **הניחא למ"ד כו'.** פלוגמא צפ' יואל דופן(מה דף מו.):
 ורב זביד אמר אין בנים בלא סימנים ובדוק חיישינן שמה נשרו הניחא למ"ד חוששין אלא למ"ד אין חוששין מאי איכא למימר אפי' למ"ד אין חוששין משום עזר לידה חיישינן: כיצד פוטרות צרותיהן וכו':
 מנהגי מילי אמר רב יהודה דאמר קרא ל'צרו' התורה ריבתה צרות הרבה רב אשי אמר סברא היא צרה מ"ט אסירא בדבוקים ערוה קיימא צרת צרה נמי במקום ערוה קיימא: כיצד אם מתו הן כו': אואפילו כנס ולבסוף גירש ורמינהו ג' אהים שנים מהן נשואים ב' אהיות ואחד נשוי נכרית גירש אחד מבבלי אהיות אשתו ומת הנשוי נכרית וכנסה המגרש ומת זו היא שאמרו שאם מתו או נתגרשו צרותיהן מותרות טעמא דגירש ואח"כ כנס אבל כנס ואח"כ גירש לא א"ר ירמיה א' תברא מי ששנה זו לא שנה זו האי תנא סבר מיתה מפלת והאי תנא סבר ג' נשואין הראשונים מפילים רבא אמר לעולם חד תנא הוא וזו ואין צריך לומר זו קתני: וכל שיכולה לזמן: ותמאן השתא ותתייבם לימא מסייעא ליה לרבי אושעיא א' דא"ר אושעיא ממאנת למאמרו ואינה ממאנת לזיקתו לא צרת ערוה שאני א' דתני רמי בר יחזקאל מיאנה בעל מותרת לאביו מיאנה ביבם אסורה לאביו אלמא משעת נפילה נראית ככלתו הכא נמי משעת נפילה נראית כצרת בתו: **בתני'** שש עריות חמורות מאלו מפני שגשואות לאחרים צרותיהן מותרות אמו ואשת אביו ואחות אביו אחותו מאביו ואשת אחי אביו ואשת אחיו מאביו בית שמאי מתירין הצרות לאחים ובית הלל אוסרים חלצו

דאי צדקה קמי לידה ולא אשכחן דאיכא לידה דנשרו משום זער עיבור ואי היה מפרש מילתיה דרז זביד לידה זנים בלא סימנים קאמר הוי אחי שפיר הא דנקט זער לידה ולא היינו צריכים לומר משום זער עיבור חיישינן אכל אי אפשר לומר כן דא"כ לא הוי משני מידי לרבה בר יוחאי: **מתה** בתו או נתגרשה. הא דלא נקט מיאנה או שנמאלת אילונית משום דמתני' אמתא לאשמעינן אפילו כנס ולבסוף גירש ומיאנה או שנמאלת אילונית אין שום חדוש דצטלו להו קידושי קמאי וכך לי כנס ולבסוף מיאנה כמו מיאנה ולבסוף כנס א"י משום דקאי אהתא מכל העריות האלו ומיאנה או שנמאלת אילונית לא שייך צבל העריות:
שרשה אהים שנים וכו'. לקמן בפרק ד' אחים (דף ג' ד"ה גירש) אפרש לה אמאי נקט שלשה אחים: **נשואין** הראשונים בפ"י"ב. הכא לא הוה שייך למינקט הראשונים דליכא הכא תרי נשואין ומשום הויא דבפרק צ"ש (לקמן קט): נקט הכי דתנן המגרש ההשה והחזירה מותרת ליבם ור"א אוקר ומפרש התם טעמא דר"א משום דמספקא ליה אי מיתה מפלת אי נישואים הראשונים מפילים: **תמאן** השתא ותתייבם כו'. ואפי' לר"ג דלית ליה מלמדין את הקטנה שתמאן לקמן צפ' צ"ש (דף קט). היינו להוילאה מצעלה א"י פריך דהיכא דמיאנה תתייבם לרבה ומתני' משמע דאין לה תקנה אלא בחליה: **צרת ערוה שאני** כו'. ה"ג צשעת נפילה נראית כצרת בתו וא"ת ומנא ליה דטעמא דרמי בר יחזקאל משום דצשעת נפילה נראית ככלתו דלמנא טעמא דרמי בר יחזקאל גופיה משום דרבי אושעיא דאינה ממאנת לזיקתו וי"ל דע"כ טעמא דרמי בר יחזקאל משום דצשעת נפילה נראית ככלתו ככלתו של ר"ר משה הכן דאיכא למימר דמיירי כשחללה ולהכי שריא לעלמא ולא משום דממאנת לזיקתו א"י כשמיאנה ציבם אחר שנתייבמה דליכא זיקה ומ"מ אסורה לאציו משום דצשעת נפילה נראית ככלתו: מאי

אין זנים בלא סימנים. והיוולדת צקטנות חוקה הציאה סימנים ומשהציאה סימנים בתוך צ"ב לא תמאן דהני סימנים גמורים ינהו דק"ל לרז זביד מוך זמן כלאחר זמן לענין סימן ולא אמרינן שומא יניהו: **הניחא למ"ד כו'.** פלוגמא צפ' יואל דופן(מה דף מו.):
מנא הני מילי. דלרת רתה פטורה: **נתגרשו לרופיהן מותרות.** ואפי' כנס אחיו את הנכרית ולבסוף גירש את בת אחיו דהוה להו כרות זו לזו קודם גירושין אפי"ה קשרינן ליה לייבומי כדקתני ומתה בתו או נתגרשה הוילי ובשעת נפילה לא הוה כרות זו לזו: **וכנסה המגרש ומת.** ונפלה נכרית לפני שלשי ששאי אמות אשתו של (א) זו הראשונה דהויא להו כרת אמות אשה משנתגרשה לרופיהן מותרות הוילי ולא היתה אמות אשתו של זה כרה נכרית זו שקודם נשואים של זו נתגרשה: **פגמא.** קשיין אהדדי: **האי סגא.** דמתני' סבר מיתה הצעל מפלת נשוי לייבום הלכך אפי' כנס ולבסוף גירש כיון דצשעת מיתה לאו כרת הבת היא שריא: **ופגמא.** א' דצרייתא סבר נישואין הראשונים שהאשה נשאת לצעלה מפילים אותה לייבום הלכך משנעשית כרת ערוה שעה אחת אסורה עולמית: **זו.** דמתני' דהכא דכנס ולבסוף גירש מותרת כדקתני ומתה בתו או נתגרשה ואין צ"ל זו דג' אחים דגירש ולבסוף כנס: **וסמאן.** הערוה השתא ותאמר אי איפשי כדקושין שקדשוני אחי ואחי לצעלי המת ותעקור קידושין הראשונים ותתייבם כרתה: **ממאנת למאמרו.** הא דמתא לקמן צפ' צ"ש (א) אומרין צבעל וציבם: **למאמרו.** הוא דממאנת שאם עשה היבם מאמר ציבמה קטנה ומיאנה זו מפקיע מיאון את המאמר וחורה לזיקה לבדה וחוללת. ואע"ג דגדולה שעשה זה מאמר ולא רצה לכנוס קי"ל צפ' ר"ג (לקמן דף נ:)

ואין זנים בלא סימנים. והיוולדת צקטנות חוקה הציאה סימנים ומשהציאה סימנים בתוך צ"ב לא תמאן דהני סימנים גמורים ינהו דק"ל לרז זביד מוך זמן כלאחר זמן לענין סימן ולא אמרינן שומא יניהו: **הניחא למ"ד כו'.** פלוגמא צפ' יואל דופן(מה דף מו.):
מנא הני מילי. דלרת רתה פטורה: **נתגרשו לרופיהן מותרות.** ואפי' כנס אחיו את הנכרית ולבסוף גירש את בת אחיו דהוה להו כרות זו לזו קודם גירושין אפי"ה קשרינן ליה לייבומי כדקתני ומתה בתו או נתגרשה הוילי ובשעת נפילה לא הוה כרות זו לזו: **וכנסה המגרש ומת.** ונפלה נכרית לפני שלשי ששאי אמות אשתו של (א) זו הראשונה דהויא להו כרת אמות אשה משנתגרשה לרופיהן מותרות הוילי ולא היתה אמות אשתו של זה כרה נכרית זו שקודם נשואים של זו נתגרשה: **פגמא.** קשיין אהדדי: **האי סגא.** דמתני' סבר מיתה הצעל מפלת נשוי לייבום הלכך אפי' כנס ולבסוף גירש כיון דצשעת מיתה לאו כרת הבת היא שריא: **ופגמא.** א' דצרייתא סבר נישואין הראשונים שהאשה נשאת לצעלה מפילים אותה לייבום הלכך משנעשית כרת ערוה שעה אחת אסורה עולמית: **זו.** דמתני' דהכא דכנס ולבסוף גירש מותרת כדקתני ומתה בתו או נתגרשה ואין צ"ל זו דג' אחים דגירש ולבסוף כנס: **וסמאן.** הערוה השתא ותאמר אי איפשי כדקושין שקדשוני אחי ואחי לצעלי המת ותעקור קידושין הראשונים ותתייבם כרתה: **ממאנת למאמרו.** הא דמתא לקמן צפ' צ"ש (א) אומרין צבעל וציבם: **למאמרו.** הוא דממאנת שאם עשה היבם מאמר ציבמה קטנה ומיאנה זו מפקיע מיאון את המאמר וחורה לזיקה לבדה וחוללת. ואע"ג דגדולה שעשה זה מאמר ולא רצה לכנוס קי"ל צפ' ר"ג (לקמן דף נ:)

נשואים ראשונים והוא הפקיע זיקת ייבום וללאת בלא חליה. ה"ג גבי ערוה לא עקר יין חוששין להשחא לנשואין קמאי למישרי כרתה: **זרם ערוה** אצ"י. רבן גורו דהתאן לייבומי כרתה דלא לזולוי כרתה ערוה דלמא אחי למישרי: **מיאנה.** כלתו צבעלה מותרת לחמייה דעקרתה לנישואיה והויא כמפוסת בנו ומותרת לו. אכל מת בנו צעלה הראשון ומיאנה ציקת יבם אע"ג דנשואין קמאי עקרה אסורה לאציו. אלמא משעת נפילה כלתו היא משעה שנפלה להתייבם ועוקקה ליבם מחמת נישואין הראשונים נראים אותם נישואין גמורים למיהו אשת המת וכלתו של זה: ה"ג. צרת ערוה משעת נפילה שנוקקה הבת ליבם (א) למאן צו מחמת קידושי ראשון נראים נישואים גמורים למיהו אשת המת וצרתה כרת הבת ואי שרית ליה אחי למישרי כרת הבת צעלמא: **בתני'** שש עריות. יש שחמורות מאלו ומיהו חומר שלהן שגשואות לאחרים ואין יכולין להנשא לאחיו מאציו ואם מתו צעליהן שהן (א) נכריות אלל זה לרופיהן מותרות להנשא לזה: **אמו.** אינה יכולה להנשא לאחיו של זה מאציו שהרי היא לו אשת האב וכן אשת האב ואחות אציו (א) ואשת אחיו מאציו שהיו לו זנים ואשת אחי אציו כולן אסורות לאחיו מאציו כסם שאסורות עליו ואין בהן זד ייבום על זה לעולם ואם נישאו לאחרים ולהם נשים אחרות ומתו מותרות לינשא לזה שאין כרת ערוה אסורה אלא כשנפלה לייבום עם הערוה פעם אחת שכיון שפטרה לרזת ערוה עמדה עולמית באיסור אשת אח שיש לה זנים: צ"ש **מסירים.** כרת ערוה להתייבם לאחיו דלית להו הך דרשא דלצרו: חלצו

(א) לעיל ג' (א) לקמן ג', (א) וצ"ל את אשתו, (ד) [לקמן ג:]; (א) [שבת צב:]; ושי"מ ושי"מ חוסי' כמבנות עה: ד"ה ג' (ג' ד'); (א) [שם עירובין ע"י ר"ה ל:]; (א) [מבנות נה' הוריות ג:]; (א) [לקמן ק:]; (א) [לקמן ק:]; קידושין מה' ע"ש, (ט) לעיל ג'. (א) [לקמן ק:]; (א) [לעיל ג:]; עריות פ"ד מ"ה, (ט) ג"א כמ"ה, (ט) [דף ק:]; (א) [לעיל ג'.

גליון הש"ס

גמ' רב אשי אמר סברא היא. ע' לעיל דף ג' ע"א מדה' עד סוף: שם נשואין הראשונים מפילים: לקמן דף ט' ע"ב: שם ה"ג משעת נפילה. ע"ן לקמן דף ט' ע"א מדה' אי כרמי אלעזר:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכנסה וכו' על זה הראשונה דהויא לה כרת: (ב) ד"ה למאמרו וכו' צפ' ר"ג דצריכה: (ג) ד"ה הכא נמי וכו' ליבם והצריכה למאן כו': (ד) ד"ה שש וכו' שנותן נכרים אלל זה: (ה) ד"ה אמו וכו' ואחות אביו ואחותו מאביו ואשת אחיו: (ו) תוס' ד"ה רוב זביד וכו' ומיהו זמנין איחא מדפרקי':

מוסף רש"י

לצרו. כרות הרבה משמע, מלמא כתיב לצור (יער ג'). ובכנסו המגרש ומת. ומותרת זו להמאמר שהיא עד שלא נתייבם, אשתו אביו כנסה גירש את הראשונה שהיא ערוה ולא היתה להתייבם. (לקמן ל'). תברא. קשה אהדדי ב"ק חו: כחבורת עה).